

Om Trödje Gästgivargård

När Carl von Linné på sin resa år 1732 från Uppsala till Lappland nått våra trakter, skriver han i sin dagbok: ”Den 14 maj reste från Gävle efter gudstjänsten. ...Hille – här kommer en ås som varar allt till nästa gästgivargård och skiljer tvenne sjöar åt. ... Trödje gästgivargård hade en slät backe omkring sig. Horsgöken lät höra sig i kärren öster om vägen. ... Den 15 maj länder om natten till Hamrånge gästgivargård i Berg.” – Av Linnés berättelse framgår alltså, att han övernattade i Trödje gästgivargård för 251 år sedan.

Många är de vägfarare, som i likhet med Linné vilat en natt i Trödje och nästa dag fått ny skjuts på resan norrut efter kustlandsvägen. Att hålla skjutskarl och häst var en gammal skyldighet, som åvilade bönderna i Trödje. Det var främst Karl IX som drev på allmogen i som gällde samfärdseln. För denna tidnings läsare är det bekant hur Göran Göransson i Åbyggeby förtjänstfullt klarlagt den s k Kristinastigens sträckning norr om Trödje mot Hamrånge. Här var bottenlösa myrmarker och ”moras”, som Trödjebönderna fick göra kärrväg utav.

I sammanhanget får vi komma ihåg, att det inte bara var resande med skjuts, som tog vila i Trödje. Under långa tider fanns, bl a hos Anders-Ols, färdstall för forbönder och handelsmän med egna hästar. 20-30 hästar per natt var inte ovanligt, när hälsingar och jämtar skulle ned till distingsmarknaden i Uppsala. – Trödje by har vuxit fram genom samfärdseln och kommunikationerna. Trödje är vägbyn, inte någon speciell jordbruksby som Björke och Hilleby.

Formerna för gästgiveriet har växlat. Vissa tider på 1600- och 1700-talen har bönderna troligtvis turats om med skjutshållningen. Under 1800-talet sattes verksamheten på entreprenad, och till sist knöts gästgiveriet till det s k gästgiverihemmanet Trödje nr 1, som Israelssons i dag brukar.

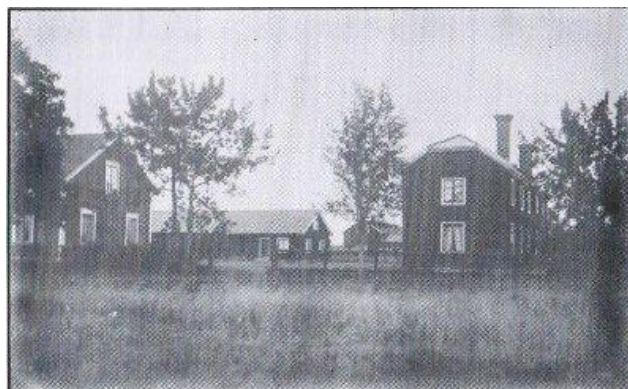
Under första delen av 1900-talet hade vi svårt att uppskatta värdet i det som våra förfäder slet med, det må gälla hus eller hantverk. Tyvärr försvann också den sista gästgivargården i Trödje 1953, då den revs. – Men se en gång till på fotografierna av den gamla gården och beundra byggnadens proportioner och skönheten i tak och skorstenar! Israel Israelsson var den siste skjutshållaren. Han dog 1932.

Det finns en del minnen och historier nedtecknade från gästgiveriet i Trödje. Fångtransporterna blev t ex särskilt uppmärksammade av färdvägarnas folk och människorna på orten.

Förbrytarna forslades i öppna kärror iförda järnkänningar. Om en av fångarna berättas det, att han tycktes kunna trolla, eftersom han blev kvitt sin tunga järnkänning bara genom att mumla: ”Fängslet faller”. Fångvaktaren sätter åter på bojorna men de faller på nytt av efter en ny ramsa: ”Herr fiskal, fångslet faller”. Inte förrän man skickat efter en lappgumma, som ”läste” över lås och länkar, var han fast.

Gästgivargården Israelssons i Trödje. På gårdsplanen står Petrus Israelsson (son till Israel), hans hustru Maria och dotter Karin. Mimmi Hansson och Valter Ljunggren var tjänstefolk på gården. Året var troligen 1923.

”Jeschevars” sett från söder (landsvägen till höger).

Gästgiveriet i Trödje har genom århundraden svarat för ett myllrande folkliv och kontakter mellan människor av lite annat slag än i våra dagar. Vi senare tidens barn får låta fantasin spela, när vi föreställer oss den tidens resemödor med ett gästgiveripris per natt av 10 öre per rum och säng och sedan för resan 2 öre milen med bondkärra.

Sven Rosenqvist

[Hillebygden, Nr. 3, 1983]